

සමාජ මාධ්‍ය සහ ක්‍රමානුකූලත්වය: නව නම පිරවීම

මෑත කාලීනව සමාජ මාධ්‍ය වර්ධනය වීම මානව හැසිරීම පරදර්ශනය කරන රංග හුමයක් බවට පත්ව ඇත. සෞඛ්‍ය සංවිකල්පයන්ගේ විනෝදාත්මක විධියෙන් පටයක් ජාතික මාධ්‍යයේ පවා කතාබහට ලක්වීම, පෞද්ගලික පණි තුරුවරයකගේ සහතික පරදර්ශනෝත්සවයකට ආරක්ෂක අංශ සම්බන්ධ කර දහස් ගණන් සිසුන් සහභාගී කරවීම විවේචනයට ලක්වීම සහ ශ්‍රී දන්ත ධාතුන් වහන්සේගේ පරදර්ශනයේ අඩුපාඩු පෙන්වා දීමේ පොලිමිවල සිටින බැහැරුන්ගේ හැසිරීම විවේචනය කිරීම වැනි සිදුවීම් මෑත කාලීනව දැකගත හැකි පොදු තත්වයකි.

කසේ වනේ, මම විවේචන බොහොමයක් පිටුපස සැඟවුණු වේතනා තිබිය හැකි බවත්, ඒවා බොහෝ විට ක්‍රමානුකූලත්වයේ පරකාශනයක් විය හැකි බවත් නිරීක්ෂණය කළ හැකිය. එපමණක් නොව, සමාජ මාධ්‍ය පරිසරයේ ක්‍රමානුකූලත්වය විදහා දැක්වීමට හෝ ඒ සඳහා පලදායීවීමක් ඇති කරන තෝරාගැනීමක් බවට පත්වීමේ පවතින බව පෙනේ. මම ලිපිය මෑතකදී ජලදැක්වූ ශාස්ත්‍රීය මූලාශ්‍රයන්ගේ ද සහාය ඇතිව සමාජ මාධ්‍ය සහ ක්‍රමානුකූලත්වය අතර පවතින මෙම සංකීර්ණ සම්බන්ධතාවය විමර්ශනය කරයි.

"Psychological and sociological research has defined hypocrisy as the espousal of standards that one does not endorse or live by, and the denunciation of others for failing to meet those standards"

මනෝවිද්‍යාත්මක හා සමාජ විද්‍යාත්මක පර්යේෂණ මගින් ක්‍රමානුකූලත්වය යනු තමන් අනුමත නොකරන හෝ පිළිපදින්නේ නැති දෙයක් අන් අයගෙන් අපරීක්ෂා කිරීම හෝ ඒ ගැන දැඩි ලෙස කතා කිරීම ලෙස අර්ථ දක්වා ඇත (Batson et al., 1999).

සමාජ මාධ්‍ය තුළ මෙය විවිධ ආකාරවලින් පරකාශ විය හැකිය. එක් අතකින්, ඇතැම් පුද්ගලයින් තමන් රහසේ කරන ක්‍රියාවන් හෝ විශ්වාසයන්ට පටහැනි අදහස් පරිසරයේ දැඩි ලෙස විවේචනය කරනු දැකිය හැකිය. අනෙක් අතට, ඇතැම් පුද්ගලයින් තමන්ට කිරීමට නොහැකි වූ හෝ තමන් අත්කර නොගත් දේවල් අන් අය සිදු කරන විට දැඩි ඊර්ෂ්‍යාවකින් හා අසනූචිත විවේචනය කරනු දැකිය හැකිය.

සෞඛ්‍ය සංවිකල්පයන්ගේ විනෝදාත්මක විධියෙන් පිළිබඳ විවේචන දෙස බැලූ විට, ඇතැම් විවේචකයින් ඔවුන්ගේ වෘත්තීය ගෞරවය සහ වගකීම පිළිබඳ දැඩි මතවාද පරකාශ කරනු දැකිය හැකිය. එහෙත්, සමහරවිට මෙම විවේචකයින්ද ඔවුන්ගේ කාර්යාලය පරිසරය තුළ විනෝදාත්මක අවස්ථාවන්ට සහභාගී වී ඇති හෝ එවැනි ක්‍රියාවන් අනුමත කර ඇති අවස්ථා තිබිය හැකිය. එසේම, පෞද්ගලික පණි තුරුවරයකගේ උත්සවය විවේචනය කරන බොහෝ දෙනාටද එවැනි ජනප්‍රියත්වයක් හෝ පිළිගැනීමක් ලබා ගැනීමට නොහැකිවීම නිසා ඇති වූ අසනූචිත මවෙහි විවේචන පිටුපස සැඟවී තිබිය හැකිය.

ශ්‍රී දන්ත ධාතුන් වහන්සේගේ පරදර්ශනයේ අඩුපාඩු පෙන්වා දීමේ පොලිමිවල සිටින බැහැරුන්ගේ හැසිරීම විවේචනය කරන අයද බොහෝ විට තමන්ගේ ආගමික විශ්වාසයන් පරිසරයේ පරකාශ කිරීමට හෝ එවැනි උත්සවවලට සහභාගී වීමට බියක් දක්වන හෝ අකමැත්තක් දක්වන පුද්ගලයින් විය හැකිය. ඔවුන්ගේ විවේචන පිටුපස ඇත්තේ තමන්ගේ අභියන්තර අසහනය සහ අන් අයගේ ශර්ඛාව පිළිබඳව ඇතිවන නොසන්සුන්තාවය විය හැකිය.

සමාජ මාධ්‍ය ක්‍රමානුකූලත්වය වර්ධනය කිරීමට හෝ පරදර්ශනය කිරීමට කදිම වර්ධකාවක් සපයයි. මෙයට හේතු කිහිපයක් දැක්විය හැකිය. පළමුව, සමාජ මාධ්‍ය නිර්නාමිකභාවය සහ දුරස්ථභාවය පවත්වා ගැනීමට ඉඩ සලසයි. එම නිසා, පුද්ගලයින්ට තමන්ගේ සැබෑ අත්‍යන්තාවය හළි නොකර විවිධ මතවාද පරකාශ කිරීමට සහ අන් අය විවේචනය කිරීමට පහසුව ලැබේ (Suler, 2004). දෙවනුව, සමාජ මාධ්‍ය තුළ ක්ෂණික

පිරිසිදු සහ අනුමැතිය (likes, shares) ලබා ගැනීමේ ඇති ආශාව නිසා ඇතැම් පුද්ගලයින් තමන් ඇත්තටම විශ්වාස නොකරන අදහස් පවා පිරිසිදු කිරීමට පෙළඹේ. තවද, සමාජ මාධ්‍ය තුළ පරිපූර්ණ පිරිසිදුපයක් පවත්වා ගැනීමේ ඇති තරඟකාරීත්වය නිසා ඇතැම් පුද්ගලයින් තමන්ගේ අඩුපාඩු සඟවාගෙන අන් අයගේ අඩුපාඩු ඉස්මතු කර දැක්වීමට උත්සාහ කරයි (Goffman, 1959).

මෑතකදී එළිදැක්වූණු ශාස්ත්‍රීය පර්යේෂණ කිහිපයකදී මෙම තත්ත්වය තවදුරටත් සනාථ කරයි. නිදසුනක් ලෙස, Brook and Shannon (2023) විසින් කරන ලද අධ්‍යයනයකින් හමු වූයේ සමාජ මාධ්‍ය භාවිතය සහ කුහන පිරිසිදුකරණ අතර සැලකිය යුතු සම්බන්ධතාවයක් පවතින බවයි. තවද, Miller (2024) ගේ පර්යේෂණයකින් පෙනී ගියේ තමන්ගේ ජීවිතය පිළිබඳව අනූපිතව පුද්ගලයින් සමාජ මාධ්‍ය තුළ අන් අයගේ ජයග්‍රහණ සහ කීර්තිමාලාවන් විවේචනය කිරීමට වැඩි නැඹුරුවක් දක්වන බවයි.

එබැවින්, ඉහත උදාහරණ සහ ශාස්ත්‍රීය විමර්ශන අනුව පෙනී යන්නේ සමාජ මාධ්‍ය කුහනත්වය විදහා දැක්වීමට සහ ඒ සඳහා පොළොඹවන පිරිසිදු තෝරුන්නක් බවට පත්වීමේ පවතින බවයි. පුද්ගලයින්ගේ සැඟවුණු අභිලාෂයන්, ජර්ජයාවන් සහ අනූපිත විවේචනයේ සිවුපසනේ සමාජ මාධ්‍ය තුළ පිරිසිදු වීම සුළු දයෙක් බවට පත්ව ඇත. මෙම තත්ත්වය හඳුනා ගැනීම සහ විවේචනාත්මකව සමාජ මාධ්‍ය භාවිත කිරීම තුළින් කුහනත්වයෙන් තොර ධනාත්මක සමාජ සංවාදයක් ගොඩනැගීමට දායක විය හැකිය.

ආශ්‍රිත ග්‍රන්ථ:

- Batson, C. D., Thompson, E. R., Seufferling, G., Whitney, H., & Strongman, J. A. (1999). Moral hypocrisy: Appearing moral to oneself without being so. *Journal of Personality and Social Psychology*, 77(3), 525–540.
- Brook, E., & Shannon, I. (2023). The hypocrisy paradox: Social media and the disconnect between espoused values and online behavior. *Computers in Human Behavior*, 140, 107571.
- Goffman, E. (1959). *The presentation of self in everyday life*. Anchor Books.
- Miller, L. K. (2024). Envy in the digital age: Social comparison and hypocritical online behavior. *Social Media + Society*, 10(1), 20563051241221487.
- Suler, J. R. (2004). The online disinhibition effect. *CyberPsychology & Behavior*, 7(3), 321–326. Read A2